

Bilag x til Vedlegg x

Versjon 1

16.02.2018

Krav til design på minibusser

Minibusser 20xx

Innhold

1.	INNLEDNING	2
1	UTVENDIG FARGE	3
2	UTVENDIG MERKING	3
2.1	BUSSENS VENSTRE SIDE (FØRERSIDEN).....	3
2.2	BUSSENS HØYRE SIDE	4
2.3	BUSSENS FRONT OG BAKSIDE	5
2.4	UTVENDIG INFORMASJONSFLATE.....	5
2.5	OPERATØRENS LOGO	6
3	INNVENDIG MERKING	7
3.1	SIKKERHETSMERKING FOR MINIBUSSER	7
3.2	PLOSSERING AV SIKKERHETSMERKING	8
3.3	SÆRSKILT OM PLOSSERING AV SIKKERHETSMERKING VED OG RUNDT DØRENE	8
3.4	SÆRSKILT OM PLOSSERING AV SIKKERHETSMERKING VED FØREROMRÅDET	8
3.5	PLOSSERING AV MERKE FOR BILBELTE	9
3.6	PLOSSERING AV MERKE OG USB-LADER	10
4	INTERIØR	11
4.1	FARGER OG MØNSTER	12
4.1.1	<i>Tak og vegger</i>	12
4.1.2	<i>Glassvegg</i>	12
4.1.3	<i>Seter</i>	12
4.1.4	<i>Holdestenger</i>	13
4.1.5	<i>Gulv og stigtrinn</i>	13
4.1.6	<i>Søppelkasse</i>	13
4.2	SIGNALKNAPPER	13
4.2.1	<i>Stoppknapp</i>	14
4.2.2	<i>Stoppknapp for spesielle behov</i>	14
4.2.3	<i>Døråpner</i>	15
4.2.4	<i>Døråpner for spesielle behov</i>	15
5	INNVENDIG TRAFIKANTINFORMASJON	16
6	PIKTOGRAM OG MERKING	19

1. INNLEDNING

Oppdragsgivers største kommunikasjonsflater er transportmidlene. I dette bilaget, finner du føringer for hvordan minibusser skal merkes.

Alle transportmidler er utstyrt med en egen driftsartsfarge, som benyttes i all trafikantinformasjon. Disse fargene gjengis også i mer eller mindre grad på transportmidlene. Virkeligheten du møter og historien vi forteller, må passe sammen. Grønne busser kommer til deg der du ser grønne skilt.

Transportmidlene som opptrer i samme miljø; bybusser, regionbusser og trikker trenger den største differensieringen seg imellom. Disse er derfor helfarget i driftsartsfargen. Trikken er blå, bybussene er røde og regionbussene er grønne. Videre kommer metro og båt som begge er hvite på utsiden, men speiler sine driftsartsfarger i interiøret.

På tross av transportmidlenes ulikheter i fysisk utforming og farge, skal all trafikantinformasjon allikevel snakke samme språk. Både tekst- og piktogrambruk skal være sammenfallende der det lar seg gjøre.

1 UTVENDIG FARGE

Minibusser skal ha utvendig grunnfarge RAL 110 70 60 på alle bussens sider, inkludert taket. Grunnfarge skal være hel og uten skader til enhver tid.

RAL 110 70 60

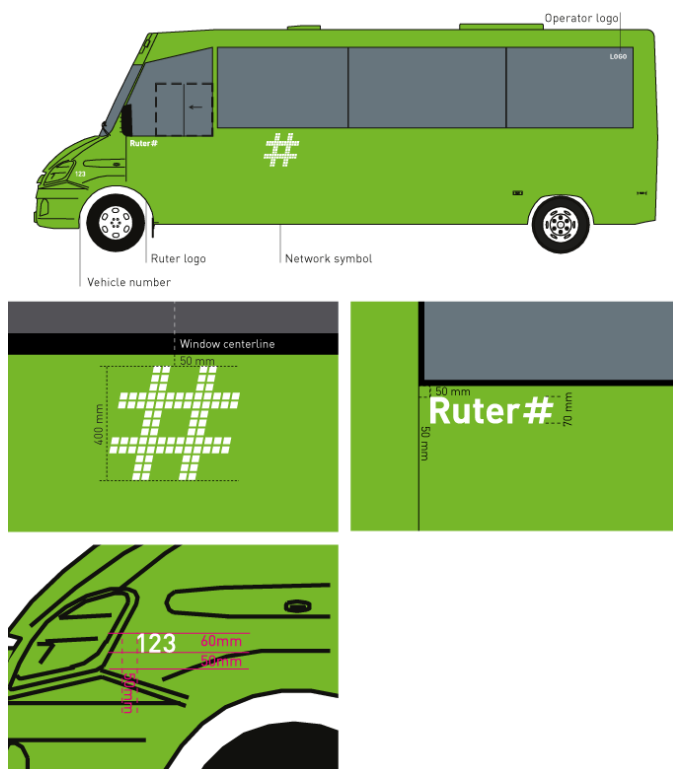
RAL 110 70 60

2 UTVENDIG MERKING

2.1 Bussens venstre side (førersiden)

Nettverkssymbolet skal plasseres så nært bussen senterpunkt som mulig (se Figur 1 for illustrasjon), og skal alltid være helt.

Oppdragsgivers logo og nettverkssymbolet skal plasseres ved plate-/vinduskanter med avstand som angitt under.

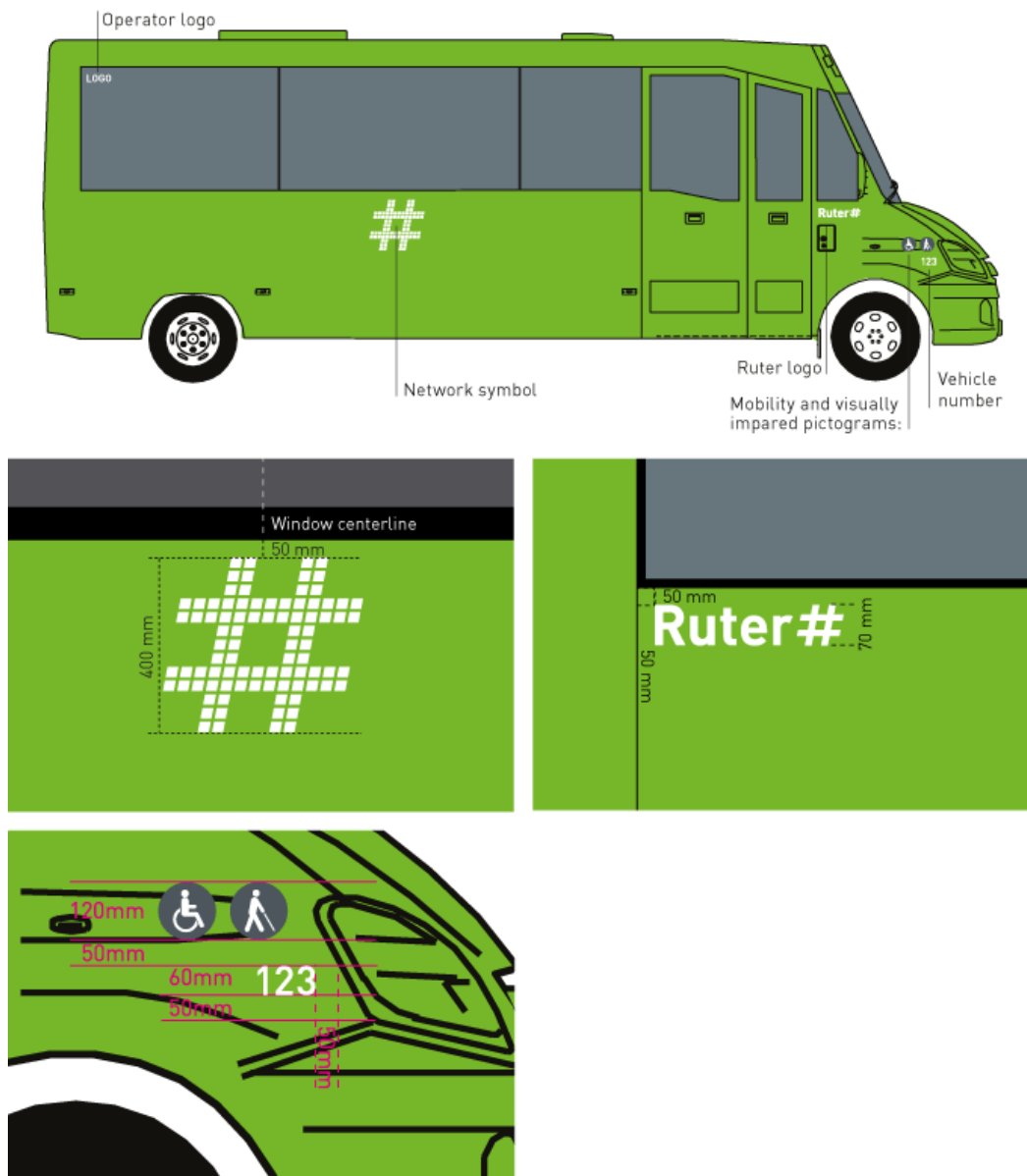

Figur 1: Plassering av designelementer på bussens venstre side.

2.2 Bussens høyre side

Plassering av designelementene skal være som vist på figuren (Figur 2) nedenfor.

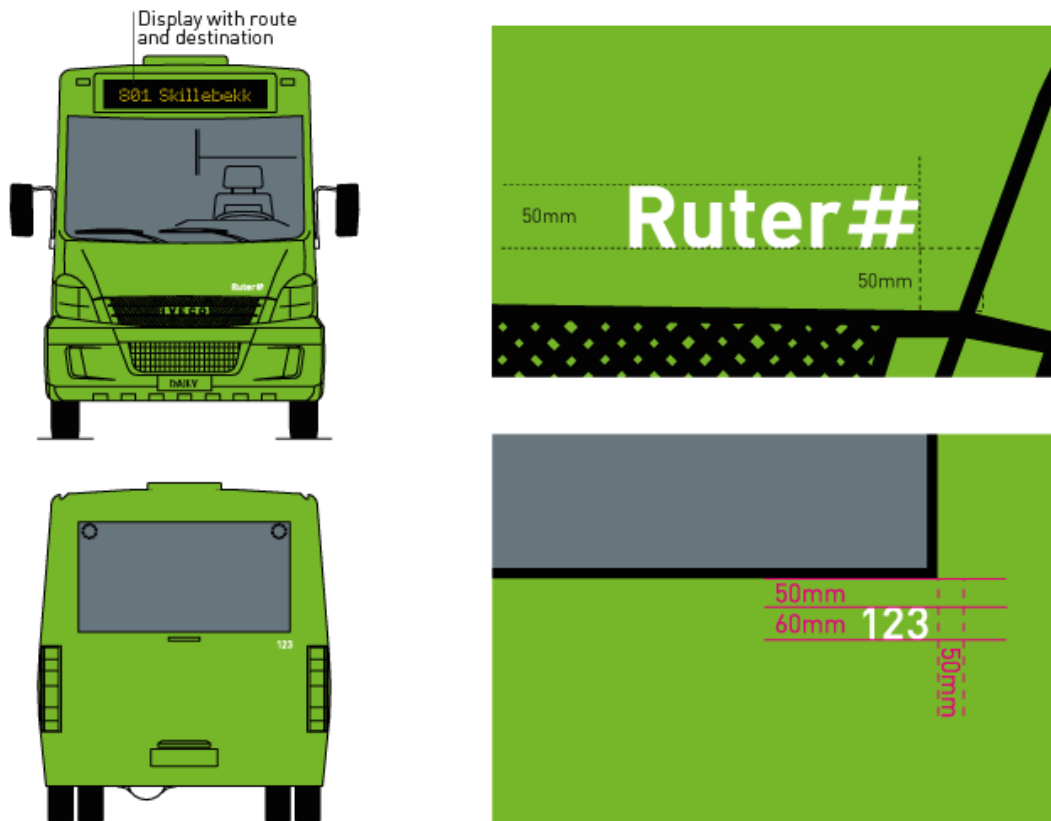
Oppdragsgivers logo og nettverkssymbolet skal plasseres ved plate-/vinduskanter med avstand som angitt i Figur 2. Nettverkssymbolet skal plasseres så nært bussens senterpunkt som mulig og skal alltid være helt. Symboler for tilgjengelighet skal plasseres som vist på Figur 2 nedenfor.

Figur 2: Plassering av designelementer på bussens høyre side.

2.3 Bussens front og bakside

Plassering av designelementene skal være som vist på figuren (Figur 3) under. Det godtas mindre justeringer av plasseringen så lenge helheten i det visuelle uttrykket er i varetatt. Til merkene med internnummer skal skrifttypen FF DIN MEDIUM benyttes.

Figur 3: Plassering av designelementer på bussens bakside og front.

2.4 Utvendig informasjonsflate

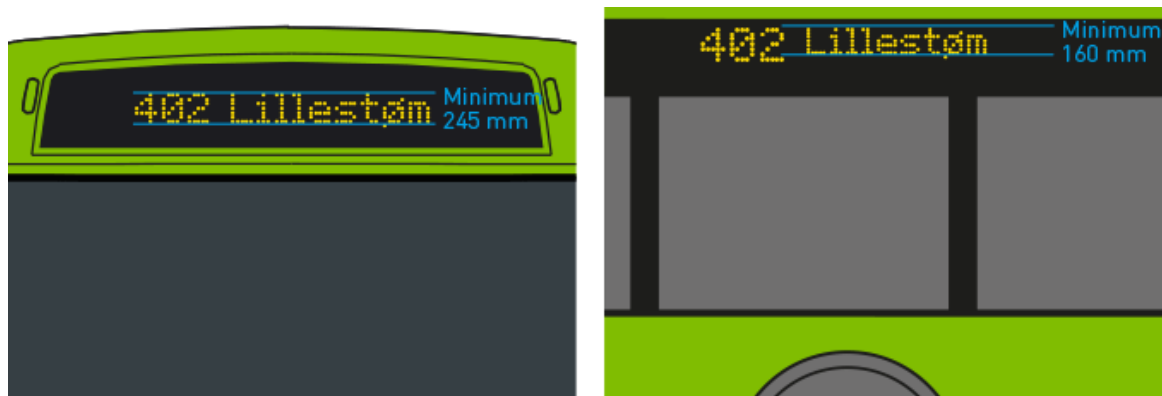
Minimumskrav for plassering av utvendig informasjonsflate er i front av bussen, men det er ønskelig med informasjonsflater på høyre side og på hekken. Hvis det er informasjonsflater på høyre side og på hekken er det tilstrekkelig å vise linjenummer.

Minimum versalhøyde på tegn er 245 mm i informasjonsflaten foran og 160 mm i informasjonsflaten på sidene og bak på bussen.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

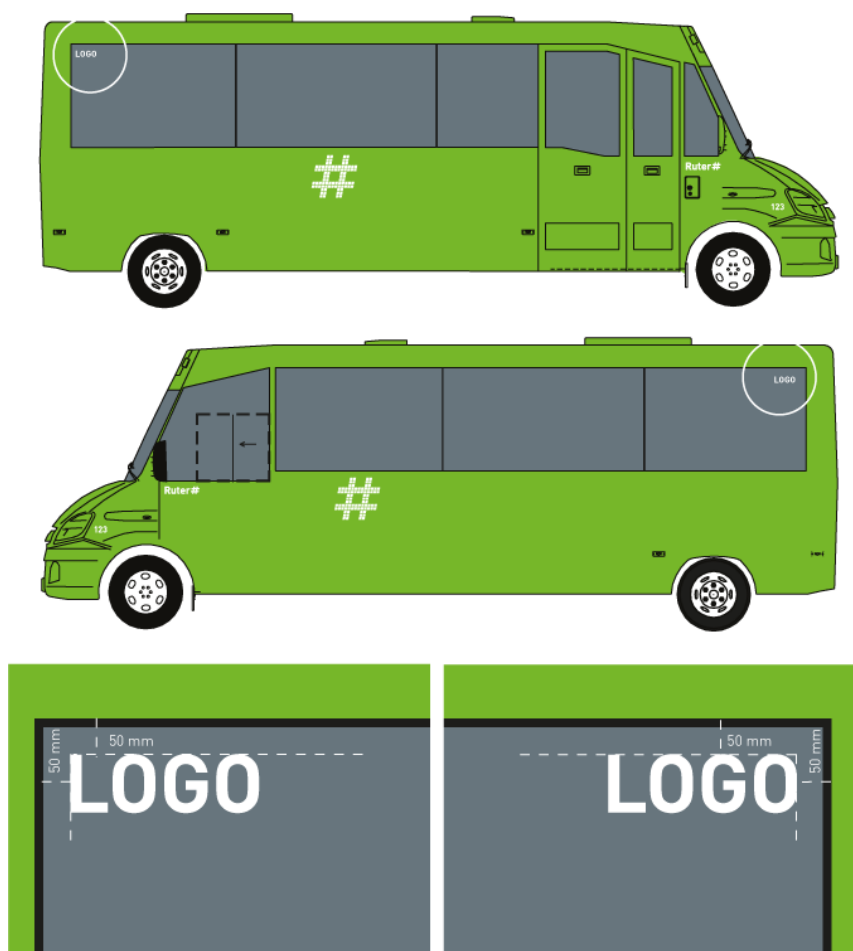

Figur 4: Illustrasjon av skiltkasser og høyde

Utvendig informasjonsflate skal vise, og enkelt kunne endre, tall og bokstaver.

2.5 Operatørens logo

Operatørens logo skal plasseres som vist på Figur 5 nedenfor.

Figur 5: Illustrasjon av plassering av operatørens logo.

3 INNVENDIG MERKING

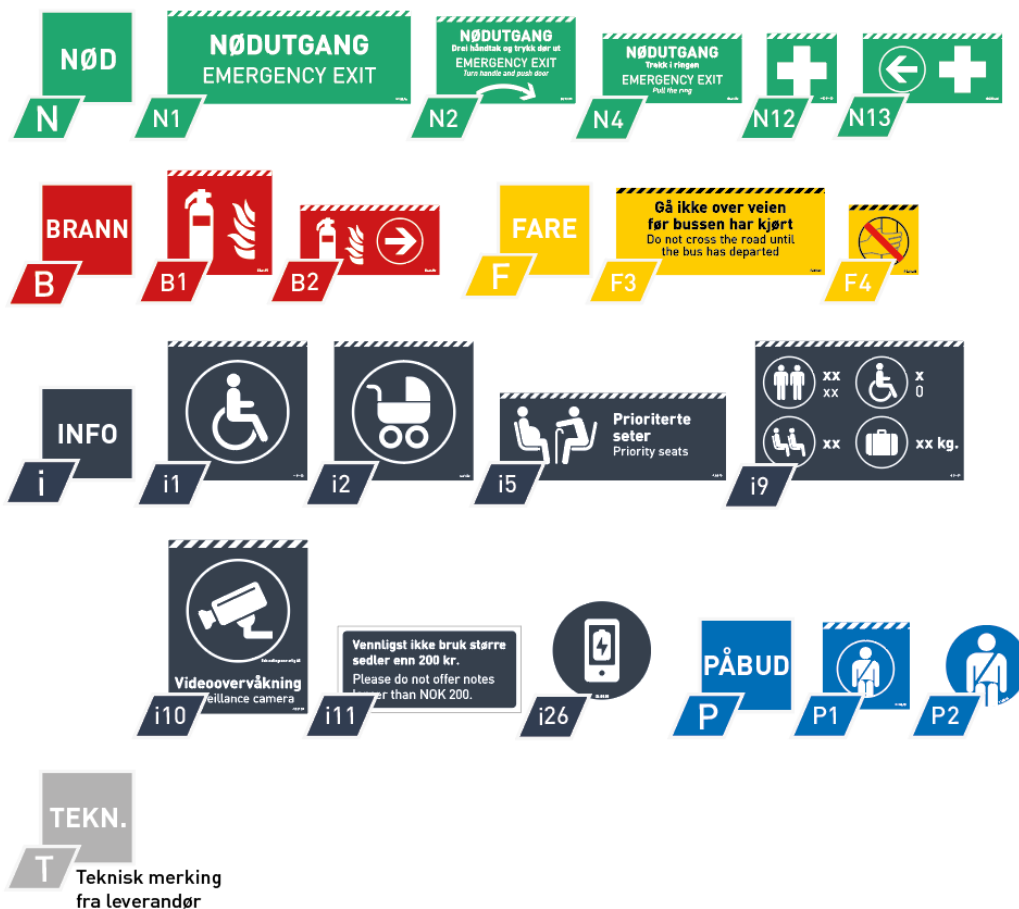
Innvendig merking dreier seg i all hovedsak om sikkerhetsmerking. For at forbruker enkelt skal forstå og gjenkjenne all sikkerhetsmerkingen er det viktig at vi etterstreber en så visuell og tekstlig likhet som mulig. Dette er spesielt viktig i en stresset nødsituasjon. Det er også viktig at merkingen tilpasses i forhold til flater og funksjon, og derfor er det viktig at man vurderer hver flate for seg (noen håndtak skal vris, andre dras, og i forskjellige retninger).

Transportmidlene som ferdes på land (T-bane/Trikk/Buss), forholder seg til ISO 3864 og ISO 7010 standarder for sikkerhetsmerking.

Med mindre annet er spesifisert, skal den innvendige merkingen utelukkende skje med piktogrammer/merking som finnes vedlagt.

3.1 Sikkerhetsmerking for minibusser

Sikkerhetsmerkingen er delt inn i seks kategorier: (N)ød, (B)rann, (F)are, (i)nfo, (P)åbud og (T)eknisk.

Figur 6: Oversikt over merking til bruk i busser.

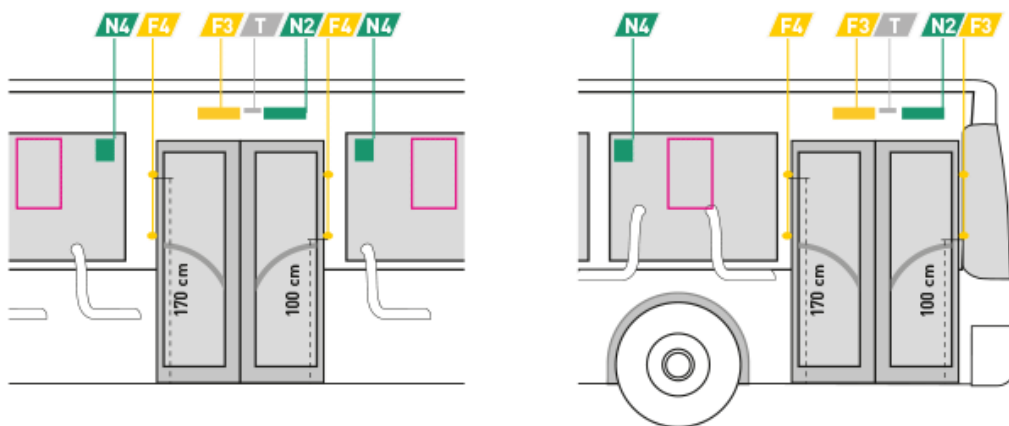
3.2 Plassering av sikkerhetsmerking

Til den innvendige merkingen skal Oppdragsgivers merker benyttes. Plassering av merker gjøres i samsvar med Oppdragsgiver.

3.3 Særskilt om plassering av sikkerhetsmerking ved og rundt dørene

Ved og rundt dørene er det plassert sikkerhetsmerker med nød- og fareinformasjon. Når det gjelder merket F4, skal dette monteres 100 cm og 170 cm opp på stang og to stk. på hver side.

Figur 7 nedenfor viser en tilnærmet plassering og det kan foretas tilpasninger etter busstype/-modell.

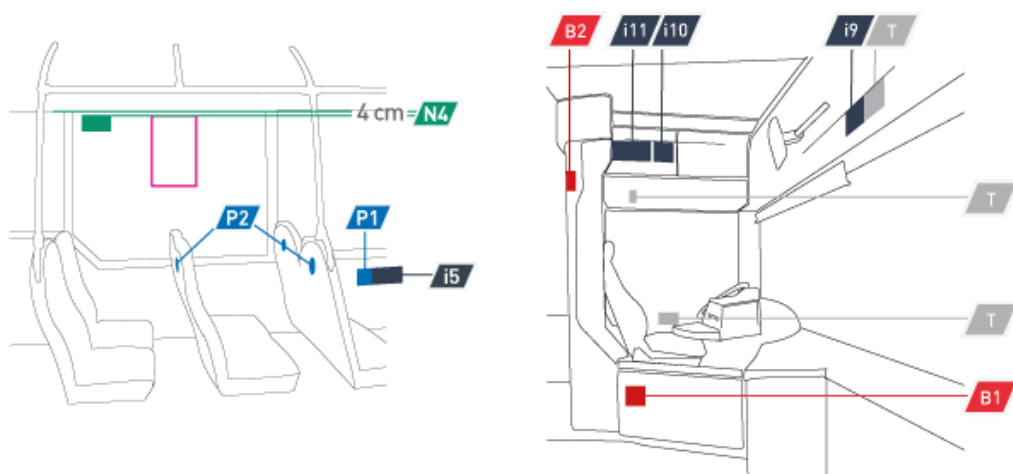
Figur 7: Tilnærmet plassering av sikkerhetsmerking ved dørene.

3.4 Særskilt om plassering av sikkerhetsmerking ved førerområdet

Viktig at nødutgang-merket monteres slik at det er synlig fra utside og innside da merket er tosidig. Hvis det forekommer «lyskasse/display» i tak må nødutgang-merket plasseres i underkant av lyskassen.

Ved ulike forhold som f.eks. sjåførområde etterstrebes det at merkenes toppskravur er på linje med hverandre.

Plassering som vist i Figur 8 skal tilstrebes, men det kan gjøres tilpasninger til den enkelte busstype.

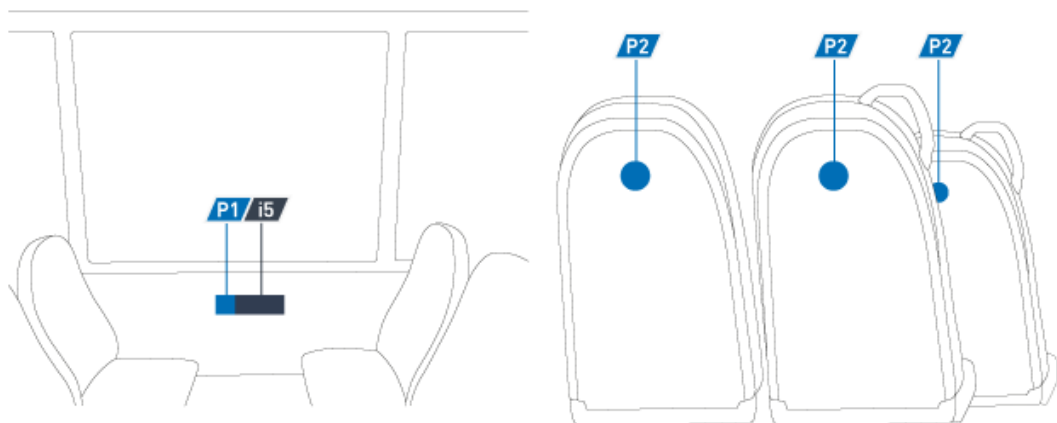
Figur 8: Tilnærmet plassering av sikkerhetsmerking ved førerplass.

3.5 Plassering av merke for bilbelte

Merking for bilbelte skal være synlig for alle passasjerer. Forekommer i to utgaver for montering på vegg (P1) og seterygg (P2).

Sikkerhetsbelte-merket skal monteres bak på alle seterygger som er synlige eller under vindu (i mulig kombinasjon med oblat i5) på plasser der hvor setene vender mot hverandre (som vist i Figur 9).

Dersom seteryggens materiale ikke er egnet til å montere merket (P2) på, kan merke P1 benyttes i stedet for.

Figur 9: Plassering av merke for sikkerhetsbelte.

3.6 Plassering av merke og USB-lader

Plassering:

På vegg under vindu ved hver seterad, på begge sider av bussen.
Alternativ plassering gjøres i samsvar med Oppdragsgiver.

Unntak:

Installering på bakerste seterad kan utelates.
Ingen krav til installering i fleksområdet og annet ståareal.

Veiledning for plassering:

(endelig plassering gjøres i samsvar med Oppdragsgiver)

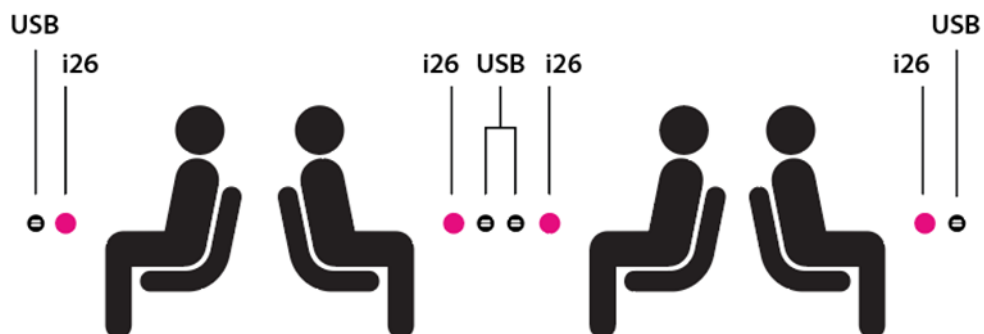
Seter plassert etter hverandre

Dobbelt USB-uttak monteres med topp-punkt 5 cm under vinduskarm, midtstilt mellom ytterkant av sete og seterygg på foranstående sete. Sikkerhetsmerke (i26) plasseres mellom USB-uttak og tilhørende seterad, 1 cm avstand fra USB-uttak, sentrert på uttaket.

Seter med plassering mot hverandre

2 doble USB-uttak monteres med topp-punkt 5 cm under vinduskarm, midtstilt mellom ytterkant av tilhørende seterad og senterpunkt mellom de to motstående seteradene. Sikkerhetsmerke (i26) plasseres mellom USB-uttak og tilhørende sete, 1 cm avstand fra USB-uttak, sentrert på uttak.

Merket for USB-ladere (i26) plasseres på den siden av laderen som er nærmest setet. Merket plasseres 10 mm fra laderens kant, og plasseres sentrert iht. merkets og laderens midtpunkt (Figur 10). Hvis plassene på siden er opptatte, kan også plassene over og under laderen benyttes (Figur 11).

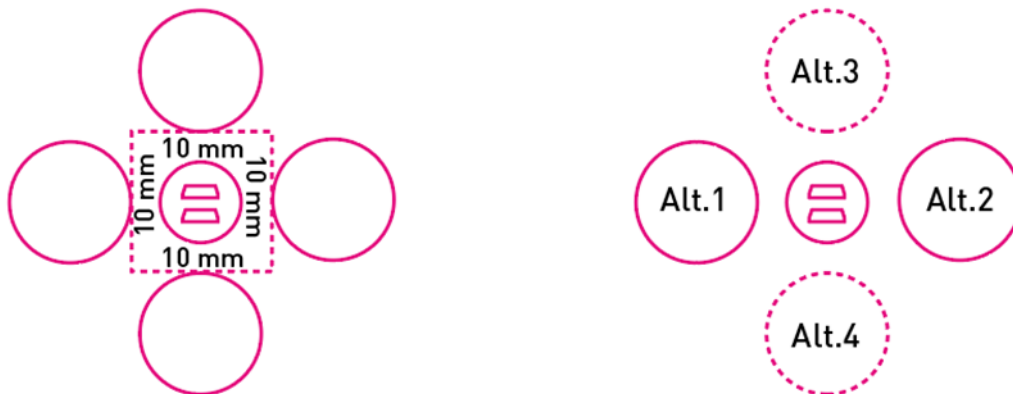

Figur 10: Plassering av USB-merket iht. nærmeste sete.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

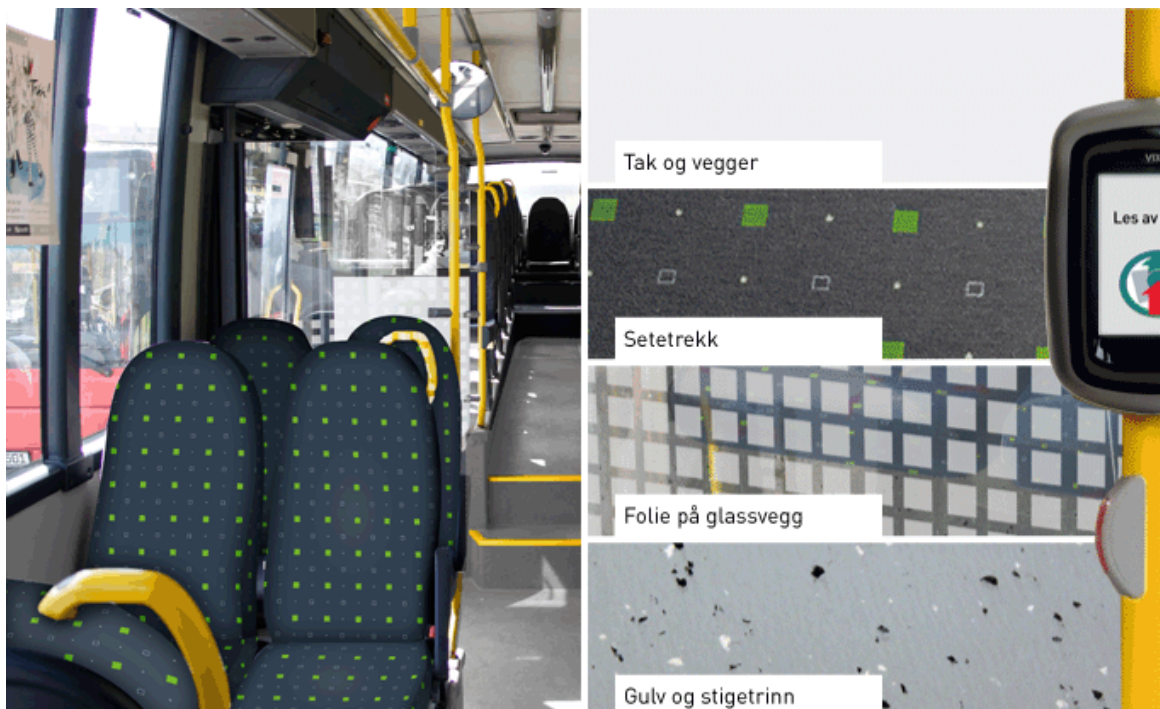
Figur 11: Avstand og plassering av USB-merket iht. lade punkt.

Unntak:

På seterader med mindre enn 15 cm avstand mellom vinduskarm og gulvkant/skinne langs gulv, plasseres USB-uttak i umiddelbar underkant av vinduskarm. Sikkerhetsmerke (i26) plasseres mellom USB-uttak og tilhørende sete, 1 cm avstand fra USB-uttak, sentrert på uttak.

4 INTERIØR

Interiøret skal oppleves som lyst og luftig og det skal benyttes farger som er lyse.

Figur 12: Illustrasjon av mulig interiør i minibusser.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Trapp, stolper, heis og utspring skal kontrastmerkes tydelig i forhold til omgivelsene med en luminanskontrast på minst 0,4.

Ved kontrastmerking av deler av stolpe skal luminanskontrasten være på minst 0,8.

Lyskilder i bussen skal være skjermet for å unngå blending.

4.1 Farger og mønster

Oppdragsgiver anbefaler at fargene som benyttes er i tråd med [Oppdragsgivers fargepalett](#).

4.1.1 Tak og vegger

Farge på tak og vegger skal være lys grå. Oppdragsgiver anbefaler NCS S 1000-N.

Figur 13: Anbefalt farge på tak og vegger.

4.1.2 Glassvegg

Folie på glassvegg skal ikke sperre for førers eller for passasjerens siktlinje. Folie på glassvegger skal ikke være høyere enn seteryggene, og ha samme høyde målt fra bakken (dersom det er flere glassvegger med folie).

Figur 14: Mønster med folie på glassvegg.

4.1.3 Seter

Setetrekket skal ha en mørk grunnfarge. Det tillates kontrastmønster på setetrekket. Setetrekket skal ikke inneholde selskapslogoer, unntatt oppdragsgivers logo.

Figur 15: Eksempel på setetrekk.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Seterygg, setets underside og setebein skal ha en grå farge, RAL820-2 eller lignende (se Figur 16).

Figur 16: Illustrasjon av farge til seterygg, setets underside og setebein.

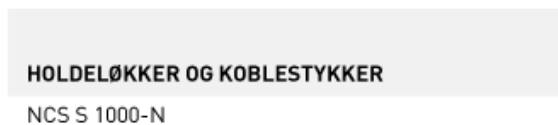
4.1.4 Holdestenger

Holdestenger skal ha en kontrastfarge som skiller seg ut fra bussens øvrige interiør. Fargen skal være gul, RAL1003 eller lignende.

Figur 17: Eksempel på farge på holdestenger.

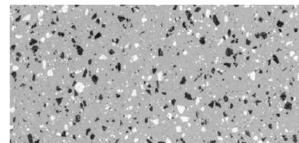
Holdeløkker og koblestykker skal ha en lys grå farge NCS S 1000-N eller lignende.

Figur 18: Eksempel på farge på holdeløkker og koblestykker.

4.1.5 Gulv og stigtrinn

Gulvet og stigtrinn skal ha en grå grunnfarge med sorte og hvite prikker på. Se Figur 19 for illustrasjon.

Figur 19: Illustrasjon av gulvbelegg på gulv og stigtrinn.

4.1.6 Sjøppelkasse

Sjøppelkassen skal være lys grå eller hvit.

4.2 Signalknapper

Fargene på knapphusene er veiledende, og oppdragsgiver godtar farger tilsvarende anbefalingen.

Det anbefales at signalknappene har lys som endrer farge for å gi et visuelt tegn til passasjerer at knappen er trykket inn.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Det anbefales at signalknappene har en fysisk tilbakemelding på at knappen er trykket inn, for eksempel ved at trykkflaten «spretter» tilbake.

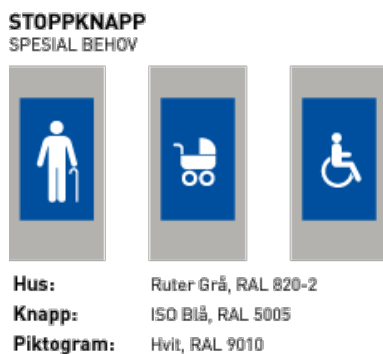
Det anbefales at alle signalknapper er utstyrt med punktskrift.

4.2.1 Stoppknapp

Figur 20: Eksempel på stoppknapp.

4.2.2 Stoppknapp for spesielle behov

Figur 21: Eksempel på stoppknapp for spesielle behov.

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

4.2.3 Døråpner

DØRÅPNER
STANDARD

Hus:

Ruter Grå, RAL 820-2

Front:

Hvit, RAL 9010

Knapp:

Hvit, RAL 9010

Piktogram:

Ruter Mørk Grå, RAL 7016

Figur 22: Eksempel på døråpner.

4.2.4 Døråpner for spesielle behov

DØRÅPNER
SPESIAL BEHOV

Hus:

Ruter Grå, RAL 820-2

Front:

ISO Blå, RAL 5005

Knapp:

Hvit, RAL 9010

Piktogram:

Hvit, RAL 9010

Figur 23: Eksempel på døråpner for spesielle behov.

5 INNVENDIG TRAFIKANTINFORMASJON

Dette punktet inneholder prinsipper for plassering av trafikantinformasjon i minibusser. Prinsippene vil være de samme selv om aktuelle modeller kan avvike fra de representerte plantegningene.

Vi skal gi best mulig reiseinformasjon. For å kunne gi dette, må systemet være fleksibelt og basert på det siste markedet har å tilby. Det må ha moderne, innovative plattformer, som er egnet for kontinuerlig oppgradering for å møte den teknologiske utviklingen.

- Innholdet på skjermene kan bestå av
  - Passasjerinformasjon om neste stopp, ETA og ruteinformasjon
  - Reklame for kollektivtransport
  - Kommersiell reklame
  - Live avviksoppdatering
- Passasjerinformasjon skal alltid vises, det vil si at passasjerinformasjon og reklame ikke skal alternere i loop
- Passasjerinformasjon og reklame kan vises ved siden av hverandre
- Skjermer skal ha automatisk lysjustering ut fra omgivelsene
- Skjermer skal plasseres slik at gjenskinn unngås så langt som mulig
- Skjermer skal være ikke-reflekterende
- Skjermene skal ha så god oppløsning som mulig
- Skjermene skal være leselige fra flest mulige vinkler

Skjermtipe 1: Midtgang

Det skal plasseres en skjerm i midten av gangen som viser trafikantinformasjon og reklame. Skjermtipe 1 plasseres slik at alle i bussen har mulighet for å se innholdet på minimum én skjerm. Skjermer kan tiltes litt for å maksimere avstand mellom gulv og skjerm, uten å redusere synligheten/lesbarhet for de som sitter lengst unna skjermene. Plassering og tilt av skjerm gjøres i samsvar med Oppdragsgiver.

Krav til aktivt område/skjerflate for Skjermtipe 1 se Figur 24 nedenfor.

Skjerm i midtgang

Ønsker: 1 skjerm

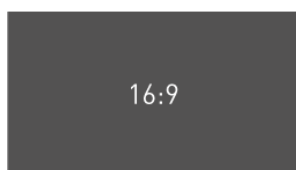
Aktiv skjermflate: Minimum 250 mm høyde
Dimensjoner: Minimum plass til 2 x 16:9-sideforhold

Alternativ A: 2 skjermer

Aktiv skjermflate: Minimum 250 mm høyde
Dimensjoner: 2 skjermer i minimum 16:9-sideforhold

Alternativ B: 1 skjerm

Aktiv skjermflate: Minimum 250 mm høyde
Dimensjoner: 1 skjerm i 16:9-sideforhold

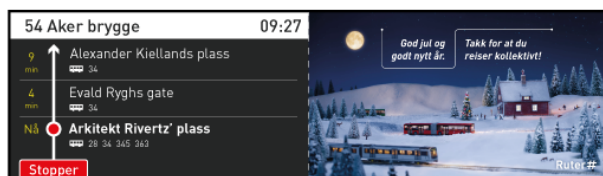
Figur 24: Krav til skjerm

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Visualisering av mulig innhold

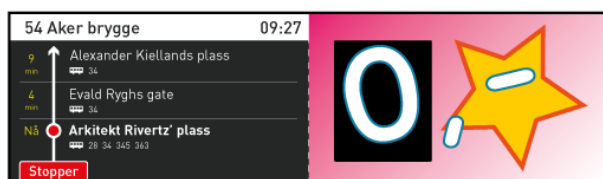
Trafikant-
informasjon

Reklame for
kollektivtransport

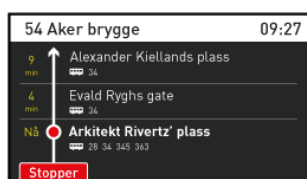
Trafikant-
informasjon

Live
avviksoppdatering

Trafikant-
informasjon

Kommersiell
reklame

Trafikant-
informasjon

Figur 25: Eksempler på innhold til skjerm

6 PIKTOGRAM OG MERKING

Piktogrammene utviklet av Oppdragsgiver skal brukes i merkingen av kjøretøyet for å oppnå en helhetlig merking på tvers av driftsarter. Piktogrammene er vedlagt, og tilgjengelige på designmanualen for nedlastning. Merkene er i Pantone farge, men kan trykkes i CMYK, så langt kvaliteten ikke forringes. Størrelsen på merkene er i utgangspunkt i størrelsesforhold 1:1. Antall merker skal være i samsvar med tegningene, som er avhengig av bussmodell.

Alternative størrelser finnes for merkene B1, i1, i2, N1, N2 og N12, som kan brukes hvis plassen krever det. Version «_01» brukes som standard versjon.

Alle piktogrammer og merker det henvises til i tabellen under finnes i filen 20171103_Merker_Buss_RuterRegion.zip som er tilgjengelig på gjennom Oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy.

Symbol	ID	Beskrivelse	Filnavn
	B1	Generell merking av brannslukkings utstyr, størrelse 60x60mm. Brukes der brannslukking-utstyret synes. MERK: Finnes også i 120x120 mm.	B1_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	B2	Henvisning til hvor brannslukkingsutstyr finnes. Dette merket finnes i flere utførelser.	B2_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf B2_02_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	F3	Advarsel om ikke å gå over veien før bussen har kjørt.	B2_03_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf B2_04_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf F3_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	F4	Advarsel om ikke å ta i stangen ved døren.	F4_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	i1	Merke for rullestol, størrelse 90x90mm. MERK: Finnes også i 120x120 mm.	i1_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Symbol	ID	Beskrivelse	Filnavn
	i2	Merke for barnevogn, størrelse 90x90mm. MERK: Finnes også i 120x120 mm.	i2_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	i5	Merke for prioriterte seter.	i5_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	i9	Merke for kapasitet.	i9_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	i10	Merker for overvåkning. MERK: Endelig merke blir ferdigstilt etter Operatør er valgt.	i10_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	i11	Merke med oppfordring om ikke å bruke store sedler i bussen.	i11_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker2014_PMS.pdf
	N1	Generell merke for nødutgang 120x45 mm. Merk: Finnes også i str. 200x80 mm.	N1_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	N2	Merke for nødutgang med anvisning.	N2_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	N2	Merke for nødutgang med anvisning og pil.	N2_01_01_alt_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	N4	Merke for nødutgang på glass.	N4_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf
	N12	Generell merke for førstehjelpsskrin. 60x60mm. Brukes der førstehjelpsskrin vises. MERK: Finnes også i 120x120 mm.	N12_01_00_Ruter_sikkerhetsmerker_PMS.pdf

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Symbol	ID	Beskrivelse	Filnavn
	N13	Merke for førstehjelpsskrin med pil oppover, vertikalt stilt.	N13_01_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
		Dette merket finnes i flere ulike utførelser.	N13_02_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
			N13_03_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
			N13_04_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
			N13_05_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
			N13_06_00_Ruter_sikke rhetsmerker_PMS.pdf
	P1	Påbud for bruk av setebelte, merke for bruk på vegg.	P1_01_00_Ruter_sikker hetsmerker_PMS.pdf
	P1	Påbud for bruk av belte, merke for bruk på sete.	P1_02_00_Ruter_sikker hetsmerker_PMS.pdf
		Merke for blind person.	Pict_blind_person_PMS432_neg.pdf
		Merke for barnevogn.	Picto_pram_PMS432_neg.pdf
		Merke for rullestol.	Picto_wheelchair_PMS432_neg.pdf
		Oppdragsgivers logo til bruk foran på bussen.	Rutersignature_buss.pdf

Busstjenester Romerike 2019

Bilag 1 til vedlegg 2

Krav til design på regionbusser

Symbol	ID	Beskrivelse	Filnavn
		Merke for RuterRegion.	RuterRegion.pdf
		Merke for nettverkssymbolet til bruk på bussens sider.	Ruter_networksymbol_n eg.pdf
		Merke for inngang foran til bruk på dør 2 og 3.	Ingang_foran.pdf
i26		Merke for USB lader	i26_01_00.pdf
		Merker for glass	glass.pdf
		Gulvmønster	gulv.pdf
		Setetrekkmønster	Setetrekk_region.pdf